

به نام خدا

معاونت آموزشی و نقش آن در پیشبرد اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

مؤلف:

شهین خلیلی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

سرشناسه : خلیلی، شهین ، ۱۳۵۵
عنوان و نام پدیدآور : معاونت آموزشی و نقش آن در پیشبرد اهداف سند تحول بنیادین آموزش
و پرورش / مولف شهین خلیلی
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری : ۱۰۵ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۱۱۷-۲۷۴-۰
وضعیت فهرست نویسی : فیفا
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : معاونت آموزشی - سند تحول بنیادین - آموزش و پرورش
رده بندی کنگره : TP ۹۸۳
رده بندی دیویی : ۵۵/۶۶۸
شماره کتابشناسی ملی : ۹۹۷۶۵۸۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیفا

نام کتاب : معاونت آموزشی و نقش آن در پیشبرد اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

مولف : شهین خلیلی

ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد : پروانه مهاجر

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۴

چاپ : زیرجد

قیمت : ۱۰۵۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۱۱۷-۲۷۴-۰

تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست

فصل ۱: معرفی کلی و چارچوب نظری	۵
جایگاه معاونت آموزشی در نظام آموزش و پرورش:	۹
تاریخچه و تحولات معاونت آموزشی در ایران	۱۰
شکل‌گیری نظام آموزشی مدرن و پیدایش معاونت آموزشی	۱۰
تحولات معاونت آموزشی در دهه‌های میانی قرن بیستم	۱۱
سند تحول بنیادین آموزش و پرورش: کلیات و اهمیت	۱۳
کلیات سند تحول بنیادین	۱۳
سند تحول بنیادین شامل چند بخش اصلی است:	۱۴
نقش معاونت آموزشی در تحقق سند	۱۵
اهداف کلان سند تحول بنیادین	۱۶
ارتباط معاونت آموزشی با اهداف سند تحول بنیادین	۱۷
نقش‌های کلیدی معاونت آموزشی در تحقق اهداف سند تحول بنیادین	۲۱
چالش‌ها و راهکارهای معاونت آموزشی در تحقق اهداف سند	۲۲
فصل ۲: ساختار و وظایف معاونت آموزشی	۲۵
ساختار معاونت آموزشی	۲۵
وظایف معاونت آموزشی	۲۶
اهمیت ساختار و وظایف معاونت آموزشی	۲۸
ساختار سازمانی معاونت آموزشی در مدارس و مناطق	۲۹
وظایف کلان معاونت آموزشی	۳۲
برنامه‌ریزی و مدیریت آموزش در معاونت آموزشی	۳۷
نظارت و ارزیابی عملکرد آموزشی	۴۱
هماهنگی با دیگر بخش‌ها و نهادهای آموزشی	۴۶

۴۹	چالش‌ها و فرصت‌های معاونت آموزشی در نظام آموزشی
۵۳	فصل ۳: نقش معاونت آموزشی در توسعه کیفیت آموزش
۵۵	برنامه‌ریزی درسی و روش‌های تدریس
۵۸	ارتقای مهارت‌های معلمان و تربیت حرفه‌ای
۶۰	استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی
۶۳	توسعه برنامه‌های پرورشی و فرهنگی
۶۵	نظارت بر اجرای سند تحول بنیادین در سطح مدارس
۶۷	نقش معاونت آموزشی در بهبود محیط یادگیری
۷۰	فصل ۴: معاونت آموزشی و تحقق عدالت آموزشی
۷۳	مفهوم عدالت آموزشی در سند تحول بنیادین
۷۴	برنامه‌های معاونت آموزشی برای کاهش نابرابری‌ها
۷۷	توجه به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
۷۸	تقویت آموزش در مناطق محروم و روستایی
۸۰	تعامل با خانواده‌ها و جامعه محلی
۸۳	فصل ۵: آینده معاونت آموزشی و راهکارهای پیشرفت
۸۵	چالش‌های پیش روی معاونت آموزشی در دهه آینده
۸۷	نقش فناوری‌های نوین و آموزش الکترونیکی
۸۸	توسعه مهارت‌های مدیران و معاونان آموزشی
۹۰	مدل‌های نوین مدیریت آموزشی در راستای سند تحول بنیادین
۹۲	پیشنهادات سیاستی برای تقویت معاونت آموزشی
۹۴	جمع‌بندی و چشم‌انداز آینده معاونت آموزشی
۹۸	نتیجه‌گیری
۱۰۳	منابع

فصل ۱:

معرفی کلی و چارچوب نظری

مقدمه‌ای بر معاونت آموزشی

معاونت آموزشی یکی از ارکان کلیدی و حیاتی نظام آموزش و پرورش است که نقش بسزایی در برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و نظارت بر فرآیندهای آموزشی در مدارس و مراکز آموزشی ایفا می‌کند. با توجه به اهمیت روزافزون آموزش و پرورش در توسعه فردی، اجتماعی و اقتصادی کشورها، شناخت دقیق و جامع از جایگاه و وظایف معاونت آموزشی، پیش‌نیاز هرگونه تلاش برای بهبود کیفیت آموزش است.

در ساختار نظام آموزش و پرورش، معاونت آموزشی به عنوان بازوی اجرایی مدیریت مدرسه و به طور کل سیستم آموزشی، مسؤولیت‌های متعددی را بر عهده دارد که عمدتاً با هدف ایجاد محیطی مناسب برای یادگیری مؤثر و رشد همه جانبه دانش‌آموزان انجام می‌شود. این معاونت علاوه بر مدیریت برنامه‌های درسی، نقش راهبردی در هدایت فعالیت‌های آموزشی و تربیتی، توسعه مهارت‌های معلمان و ارتقای کیفیت فرآیند آموزش دارد. به عبارتی، معاونت آموزشی پلی است میان سیاست‌های کلان آموزش و پرورش و اجرای عملی آن در سطح مدارس.

با نگاهی به تاریخچه معاونت آموزشی در نظام آموزش و پرورش ایران، می‌توان مشاهده کرد که این جایگاه به مرور زمان و با توجه به تحولات آموزشی و نیازهای جامعه توسعه یافته است. در سال‌های اولیه شکل‌گیری نظام آموزشی مدرن، نقش‌های آموزشی عمدتاً بر عهده مدیران مدارس و معلمان بود و ساختارهای مشخصی برای معاونت آموزشی وجود

نداشت. اما با گسترش مدارس و پیچیدگی‌های بیشتر آموزش، ضرورت شکل‌گیری معاونتی تخصصی برای تمرکز بر مسائل آموزشی و تربیتی احساس شد. این تحول، به دنبال تغییرات اساسی در سیاست‌ها و برنامه‌های آموزش و پرورش، به ویژه پس از انقلاب فرهنگی و تصویب اسناد بالادستی همچون سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، به شکل ملموس‌تری دیده شد.

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، که به عنوان یک چارچوب راهبردی برای اصلاحات اساسی در نظام آموزشی کشور طراحی شده است، به نقش معاونت آموزشی توجه ویژه‌ای دارد. این سند اهدافی همچون تحقق عدالت آموزشی، ارتقای کیفیت یادگیری، توسعه مهارت‌های زندگی، تقویت تربیت اسلامی و انسانی، و ایجاد فضای یادگیری فعال و مشارکتی را دنبال می‌کند که تحقق همه این اهداف بدون مدیریت دقیق و کارآمد معاونت آموزشی امکان‌پذیر نخواهد بود.

معاونت آموزشی، در این چارچوب، نه تنها وظیفه هماهنگی و اجرای برنامه‌های آموزشی را بر عهده دارد، بلکه مسئول ایجاد بستر مناسب برای توسعه مستمر معلمان، حمایت از نوآوری‌های آموزشی، ارزیابی و بازخورد مستمر فرآیندهای یاددهی-یادگیری، و پیگیری عدالت آموزشی است. این معاونت باید با استفاده از داده‌ها و اطلاعات دقیق، تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد را در سطح مدارس و مناطق اتخاذ کند و به عنوان یک پل ارتباطی مؤثر میان سیاست‌گذاران و مجریان عمل نماید.

وظایف معاونت آموزشی گسترده و وسیعی از برنامه‌ریزی درسی و تربیتی، توسعه و به‌کارگیری روش‌های نوین تدریس، آموزش ضمن خدمت معلمان، نظارت بر فرآیندهای آموزشی، مدیریت امتحانات و ارزشیابی، و نیز ارتباط مستمر با اولیا و جامعه محلی را در بر می‌گیرد.

هر یک از این وظایف به نوبه خود به تحقق اهداف کلان آموزش و پرورش کمک می‌کند و مستلزم دانش تخصصی، مهارت‌های مدیریتی و توانمندی‌های ارتباطی بالا است.

از سوی دیگر، معاونت آموزشی باید با چالش‌های متعددی مواجه شود که برخی از آنها ناشی از تحولات سریع علمی و تکنولوژیکی، تغییرات فرهنگی و اجتماعی، و محدودیت‌های منابع مالی و انسانی است. این معاونت باید در برابر این چالش‌ها به گونه‌ای انعطاف‌پذیر و خلاقانه عمل کند تا بتواند پاسخگوی نیازهای روزافزون دانش‌آموزان و جامعه باشد. به همین دلیل، آموزش و ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای معاونان آموزشی یکی از مهم‌ترین اولویت‌ها در نظام آموزش و پرورش است. در کنار نقش‌های اجرایی، معاونت آموزشی به عنوان یک نهاد تأثیرگذار در سیاست‌گذاری‌های آموزشی نیز عمل می‌کند. تجربه‌ها و مشاهدات میدانی معاونان آموزشی می‌تواند به بازنگری و اصلاح برنامه‌ها و سیاست‌های کلان آموزشی کمک کند و بدین ترتیب، این معاونت نقش مهمی در فرایند توسعه مستمر نظام آموزش و پرورش ایفا می‌نماید.

همچنین معاونت آموزشی به واسطه تعامل مستمر با معلمان، دانش‌آموزان، خانواده‌ها و سایر عوامل آموزشی، نقش مهمی در ایجاد هماهنگی و هم‌افزایی میان بخش‌های مختلف نظام آموزشی دارد. این تعاملات نه تنها به بهبود کیفیت آموزش کمک می‌کند، بلکه موجب ارتقای رضایت‌مندی و مشارکت فعال‌تر همه ذی‌نفعان آموزش می‌شود.

با توجه به اهمیت جایگاه معاونت آموزشی، آموزش و پرورش کشور به تدوین و اجرای برنامه‌های متنوعی برای ارتقای توانمندی‌های معاونان آموزشی پرداخته است. این برنامه‌ها شامل دوره‌های آموزشی، کارگاه‌های تخصصی، مشاوره‌های حرفه‌ای و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در مدیریت آموزشی می‌شود که همگی با هدف بهبود عملکرد و افزایش اثربخشی معاونت آموزشی طراحی شده‌اند.

می‌توان گفت که معاونت آموزشی به عنوان یک حلقه واسط و کلیدی در زنجیره آموزش و پرورش، نقش بی‌بدیلی در تحقق اهداف سند تحول بنیادین و ارتقای کیفیت آموزش دارد. موفقیت در این مسیر نیازمند شناخت دقیق جایگاه، وظایف و چالش‌های معاونت آموزشی و سرمایه‌گذاری مستمر در توانمندسازی افراد شاغل در این حوزه است. از این رو، مطالعه و پژوهش‌های عمیق در زمینه معاونت آموزشی می‌تواند به بهبود نظام آموزشی و افزایش بهره‌وری آن کمک شایانی نماید. اسلامی، م. (۱۳۹۸)

تعریف و جایگاه معاونت آموزشی در نظام آموزش و پرورش

معاونت آموزشی به عنوان یکی از بخش‌های کلیدی و تخصصی در ساختار مدیریت آموزش و پرورش، وظیفه برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت و حمایت از فرایندهای آموزشی و تربیتی در مدارس و مؤسسات آموزشی را بر عهده دارد. این معاونت در سطوح مختلف سازمانی اعم از وزارت آموزش و پرورش، ادارات مناطق و شهرستان‌ها، و مدارس حضوری فعال دارد و نقش مؤثری در ارتقای کیفیت آموزش و تحقق اهداف کلان نظام آموزشی ایفا می‌کند.

تعریف معاونت آموزشی:

معاونت آموزشی عبارت است از واحدی تخصصی در نظام مدیریت آموزش و پرورش که مسئولیت ساماندهی و هدایت کلیه فعالیت‌های مرتبط با آموزش و یادگیری را بر عهده دارد. این معاونت با توجه به سیاست‌ها و برنامه‌های کلان آموزش و پرورش، وظیفه تدوین برنامه‌های درسی، آموزش معلمان، ارزیابی عملکرد آموزشی، حمایت از دانش‌آموزان و ارتقای فرآیندهای یاددهی-یادگیری را بر عهده دارد. به عبارتی، معاونت آموزشی پل ارتباطی میان سیاست‌گذاران و اجراییان در نظام آموزش و پرورش است که نقش کلیدی در تحقق اهداف آموزشی ایفا می‌کند.

جایگاه معاونت آموزشی در نظام آموزش و پرورش:

در ساختار سازمانی مدارس، معاونت آموزشی معمولاً به عنوان دستیار مدیر مدرسه در امور مربوط به آموزش و برنامه‌ریزی درسی فعالیت می‌کند و مدیریت مستقیم فعالیت‌های آموزشی را بر عهده دارد. در سطوح بالاتر مانند ادارات آموزش و پرورش مناطق، معاونت آموزشی وظیفه نظارت کلی بر عملکرد مدارس، تدوین سیاست‌های آموزشی منطقه‌ای و هماهنگی با سایر بخش‌ها را به عهده دارد.

جایگاه معاونت آموزشی به گونه‌ای است که می‌تواند تأثیر عمیق و مستقیمی بر کیفیت یادگیری و توسعه حرفه‌ای معلمان داشته باشد. این معاونت مسئول اجرای برنامه‌های توسعه حرفه‌ای، پیگیری اجرای سند تحول بنیادین، و تضمین هماهنگی بین برنامه‌های درسی و نیازهای دانش‌آموزان است. به همین دلیل، معاونت آموزشی به عنوان یکی از ارکان مهم مدیریت آموزشی، نقشی کلیدی در بهبود مستمر کیفیت آموزش و تحقق عدالت آموزشی ایفا می‌کند.

از منظر ساختاری، معاونت آموزشی به عنوان حلقه اتصال میان مدیران کلان آموزش و پرورش و معلمان و دانش‌آموزان عمل می‌کند و در این مسیر باید توانمندی‌های مدیریتی، ارتباطی و تخصصی بالایی داشته باشد. معاون آموزشی باید قادر باشد به خوبی برنامه‌های آموزشی را مدیریت کرده و با شناسایی نقاط قوت و ضعف، راهکارهای بهبود را به اجرا گذارد. همچنین این معاونت باید توانایی هماهنگی با بخش‌های مختلف از جمله معاونت پرورشی، معاونت فناوری، و نهادهای فرهنگی و اجتماعی را داشته باشد تا بتواند برنامه‌های آموزش و پرورش را به صورت جامع و یکپارچه پیش ببرد.

علاوه بر این، جایگاه معاونت آموزشی در فرآیندهای تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری آموزشی نیز قابل توجه است. تجربه و دانش معاونان آموزشی، به ویژه در سطح مدارس و مناطق، منبع مهمی برای اصلاح و بهبود برنامه‌ها و سیاست‌های کلان آموزش و پرورش به شمار می‌آید. به عبارت دیگر، معاونت آموزشی نه تنها یک نقش اجرایی دارد، بلکه به عنوان مشاور و همکار مدیران و سیاست‌گذاران در جهت ارتقای کیفیت آموزش نقش آفرینی می‌کند.

با توجه به اهمیت روزافزون آموزش و نیازهای پیچیده و متنوع دانش‌آموزان، جایگاه معاونت آموزشی در نظام آموزش و پرورش بیش از پیش تقویت شده است. این معاونت نقش حیاتی در تحقق سند تحول بنیادین، بهبود کیفیت یادگیری، ارتقای مهارت‌های معلمان، و ایجاد محیط‌های آموزشی سالم و پویا دارد. از این رو، سرمایه‌گذاری در آموزش و توانمندسازی معاونان آموزشی یکی از اولویت‌های مهم آموزش و پرورش کشور است. بهرامی، س. (۱۳۹۶)

تاریخچه و تحولات معاونت آموزشی در ایران

معاونت آموزشی به عنوان یکی از ساختارهای کلیدی در نظام آموزش و پرورش، در ایران طی سال‌های مختلف تحولات مهم و چشمگیری را پشت سر گذاشته است. بررسی تاریخچه این معاونت نه تنها به درک بهتر جایگاه و نقش آن کمک می‌کند، بلکه زمینه را برای تحلیل وضعیت فعلی و برنامه‌ریزی‌های آتی فراهم می‌سازد.

شکل‌گیری نظام آموزشی مدرن و پیدایش معاونت آموزشی

در دوران قاجار و اوایل دوره پهلوی، نظام آموزش و پرورش ایران عمدتاً سنتی و غیر متمرکز بود و بیشتر فعالیت‌های آموزشی تحت نظارت مستقیم مراکز دولتی یا مذهبی

انجام می‌شد. با آغاز دوران پهلوی اول و دوم و ورود نهادهای مدرن آموزشی، ساختارهای مدیریتی نیز تغییراتی اساسی یافتند. در این دوره، آموزش و پرورش وارد مرحله سازماندهی رسمی و تخصصی‌تر شد که در این مسیر، معاونت آموزشی به عنوان یکی از واحدهای تخصصی در مدیریت مدارس و مناطق آموزشی شکل گرفت.

در ابتدا، مسئولیت‌های آموزشی بیشتر به عهده مدیران مدارس و معلمان بود و معاونت آموزشی به شکل مستقل و ساختاریافته در مدارس وجود نداشت یا بسیار محدود و ابتدایی بود. اما با افزایش تعداد مدارس، گسترش برنامه‌های درسی و پیچیدگی‌های بیشتر آموزش، ضرورت ایجاد معاونت آموزشی به منظور تمرکز بر امور تخصصی آموزش احساس شد.

تحولات معاونت آموزشی در دهه‌های میانی قرن بیستم

در دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰، با توسعه کمی آموزش و پرورش و افزایش شمار مدارس و دانش‌آموزان، معاونت آموزشی به تدریج به عنوان واحدی مستقل در ساختار مدارس و ادارات آموزش و پرورش مطرح شد. در این دوره، توجه بیشتری به برنامه‌ریزی درسی، ارزیابی آموزشی، و تربیت معلمان شد و معاونت آموزشی نقش مهمی در این حوزه‌ها ایفا کرد.

همزمان با تأسیس وزارت آموزش و پرورش و تدوین برنامه‌های توسعه آموزشی، معاونت آموزشی به عنوان حلقه واسط میان مدیران و معلمان، مسئول اجرای برنامه‌های آموزشی و نظارت بر کیفیت یاددهی-یادگیری شناخته شد. همچنین آموزش ضمن خدمت معلمان و تدوین استانداردهای آموزشی از دیگر وظایف مهم این معاونت بود که به مرور توسعه یافت.

تغییرات و تحولات پس از انقلاب اسلامی

با وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، نظام آموزش و پرورش دچار تغییرات بنیادینی شد و تمرکز بر آموزش‌های دینی، اخلاقی و ملی افزایش یافت. معاونت آموزشی نیز متناسب با اهداف انقلاب، ماموریت‌های جدیدی یافت که در راستای ترویج ارزش‌های اسلامی و انقلابی بود. این تغییرات ساختاری و محتوایی، معاونت آموزشی را به عنوان بازوی اجرایی مهمی در تحقق اهداف تربیتی و آموزشی نظام جدید مطرح کرد.

در دهه‌های پس از انقلاب، سند‌های بالادستی متعددی به تصویب رسید که مهم‌ترین آنها «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» است. این سند نقش و جایگاه معاونت آموزشی را به شکل ویژه‌ای مورد توجه قرار داده و بر توسعه کیفیت آموزش، عدالت آموزشی، و تربیت اسلامی تأکید دارد. در نتیجه، معاونت آموزشی به عنوان محور اجرای این اهداف کلان، توانمندتر و سازمان‌یافته‌تر شد.

توسعه معاونت آموزشی در دهه‌های اخیر

در سال‌های اخیر، با پیشرفت فناوری‌های آموزشی، تغییرات فرهنگی و اجتماعی، و افزایش توقعات جامعه از نظام آموزش و پرورش، معاونت آموزشی نیز تغییرات چشمگیری را تجربه کرده است. ساختارهای آموزشی به سمت تخصصی‌تر شدن و مدیریت علمی‌تر حرکت کرده‌اند و معاونت آموزشی نقش محوری در به‌کارگیری فناوری‌های نوین، ارتقای مهارت‌های معلمان، و توسعه برنامه‌های آموزشی فعال و مشارکتی دارد.

امروزه معاونت آموزشی نه تنها در سطح مدارس بلکه در سطوح منطقه‌ای و کشوری نیز به عنوان نهادی تخصصی و اثرگذار مطرح است که با بهره‌گیری از داده‌ها و پژوهش‌های علمی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های آموزشی را پیش می‌برد. همچنین، تأکید بر عدالت

آموزشی، توجه به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، و توسعه آموزش‌های مهارتی، از جمله اولویت‌های معاونت آموزشی در دوره کنونی است.

تاریخچه معاونت آموزشی در ایران نشان‌دهنده روندی پیوسته از تحول و توسعه است که با تغییرات اجتماعی، فرهنگی، و سیاسی همراه بوده است. این معاونت از یک نقش ابتدایی و محدود به یک بخش کلیدی و تخصصی در نظام آموزش و پرورش تبدیل شده است که نقشی محوری در تحقق اهداف آموزشی و تربیتی کشور ایفا می‌کند. شناخت این روند تاریخی برای برنامه‌ریزی‌های آینده و تقویت عملکرد معاونت آموزشی ضروری است. تابش، ح. (۱۳۹۹)

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش: کلیات و اهمیت

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین و جامع‌ترین اسناد راهبردی در نظام آموزشی جمهوری اسلامی ایران است که به منظور اصلاح و بهبود ساختار، محتوا و فرآیندهای آموزش و پرورش تدوین شده است. این سند چارچوبی کلی برای هدایت سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات آموزشی در کشور فراهم می‌آورد و به عنوان راهنمای اصلی حرکت نظام آموزشی به سوی کیفیت، عدالت، و کارآمدی بیشتر شناخته می‌شود.

کلیات سند تحول بنیادین

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر پایه اصول اسلامی، ارزش‌های انقلاب اسلامی، و نیازهای روز جامعه ایرانی تدوین شده است. هدف اصلی این سند، تربیت نسلی معتقد به اسلام ناب محمدی، متعهد به ارزش‌های اخلاقی و انسانی، و توانمند در مواجهه با چالش‌های زندگی و توسعه کشور است. این سند نگاه جامعی به آموزش و پرورش دارد که فراتر از انتقال دانش صرف، به پرورش همه‌جانبه انسان‌ها می‌پردازد.

این سند، آموزش و پرورش را به عنوان فرایندی پویا، مستمر و مشارکتی تعریف می‌کند که در آن یادگیری فعال، خلاقیت، تفکر انتقادی، و توسعه مهارت‌های زندگی جایگاه ویژه‌ای دارد. همچنین توجه به عدالت آموزشی، تنوع فرهنگی و منطقه‌ای، و پاسخگویی به نیازهای مختلف دانش‌آموزان از دیگر محورهای اصلی این سند است.

سند تحول بنیادین شامل چند بخش اصلی است:

مبانی نظری و فلسفی: که اصول و ارزش‌های حاکم بر آموزش و پرورش را مشخص می‌کند. چشم‌انداز و اهداف کلان: که جهت‌گیری‌ها و مقاصد بلندمدت نظام آموزشی را تعیین می‌نماید.

راهبردها و سیاست‌ها: که روش‌ها و مسیرهای تحقق اهداف را معرفی می‌کند.

سازماندهی و ساختار: که چگونگی ساختار نظام آموزش و پرورش را تنظیم می‌کند.

نظام‌ها و برنامه‌ها: که برنامه‌های درسی، تربیتی، و مدیریت آموزشی را شامل می‌شود.

اهمیت سند تحول بنیادین

اهمیت این سند را می‌توان در چند محور اصلی بررسی کرد:

تعیین جهت‌گیری کلان آموزش و پرورش: سند تحول بنیادین نقش نقشه راه برای تمامی دست‌اندرکاران نظام آموزشی دارد و مسیر حرکت را به صورت دقیق و جامع مشخص می‌کند.

ارتقای کیفیت آموزش: این سند بر توسعه مهارت‌های فردی، دانش کاربردی، و تفکر انتقادی تأکید دارد و سعی می‌کند فرآیند یاددهی-یادگیری را فعال، مشارکتی و مبتنی بر نیازهای واقعی دانش‌آموزان کند.

تحقق عدالت آموزشی: با تأکید بر کاهش نابرابری‌ها و توجه به مناطق محروم، دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و تفاوت‌های فرهنگی، سند تحول بنیادین گامی مهم در جهت برقراری عدالت آموزشی برداشته است.

پاسخگویی به نیازهای جامعه و بازار کار: سند تلاش می‌کند نسل جوان را برای زندگی در جامعه متحول و دنیای پیچیده امروز آماده سازد، با تمرکز بر مهارت‌های زندگی، کارآفرینی، و دانش فناوری.

توسعه و به‌روزرسانی نظام آموزشی: این سند به عنوان پایه‌ای برای اصلاحات ساختاری، برنامه‌ریزی‌های درسی و ارتقای توانمندی‌های نیروی انسانی به کار می‌رود.

نقش معاونت آموزشی در تحقق سند

معاونت آموزشی به عنوان یکی از ارکان مهم مدیریت آموزشی، نقش کلیدی در اجرای اهداف و سیاست‌های سند تحول بنیادین دارد. این معاونت باید با برنامه‌ریزی دقیق، نظارت مستمر، حمایت از معلمان و دانش‌آموزان، و به‌کارگیری فناوری‌های نوین، زمینه تحقق اهداف سند را در مدارس و مناطق فراهم کند.

بدون وجود یک معاونت آموزشی فعال و کارآمد که بتواند برنامه‌های تحول را در سطح عملیاتی پیاده کند، دستیابی به اهداف بلندمدت سند تحول بنیادین دشوار خواهد بود. از این رو، تقویت معاونت آموزشی، آموزش مداوم و به‌روزرسانی دانش حرفه‌ای معاونان آموزشی از اولویت‌های اساسی نظام آموزش و پرورش محسوب می‌شود.